

Щодо здійснення повідомлень про можливі факти корупції та формування культури викривання та поваги до викривачів

НАЦІОНАЛЬНА КОМІСІЯ,
ЩО ЗДІЙСНЮЄ ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ
У СФЕРАХ ЕЛЕКТРОННИХ КОМУНІКАЦІЙ,
РАДІОЧАСТОТНОГО СПЕКТРА
ТА НАДАННЯ ПОСЛУГ ПОШТОВОГО ЗВ'ЯЗКУ

2024 рік

ХТО ТАКИЙ ВИКРИВАЧ?

Викривач – фізична особа (громадянин України, іноземець, особа без громадянства), яка за наявності переконання, що інформація є достовірною, повідомила про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону України «Про запобігання корупції», вчинених іншою особою, якщо така інформація стала їй відома у зв'язку з її трудовою, професійною, господарською, громадською, науковою діяльністю, проходженням нею служби чи навчання або її участю у передбачених законодавством процедурах, які є обов'язковими для початку такої діяльності, проходження служби чи навчання (частини 1 статті 1 Закону України «Про запобігання корупції»).

ПРО ЩО ПОВІДОМЛЯТИ?

Корупційне правопорушення - діяння, що містить ознаки корупції, вчинене особою, зазначеною у частині першій статті 3 Закону України «Про запобігання корупції», за яке законом встановлено кримінальну, дисциплінарну та/або цивільно-правову відповідальність (частини 1 статті 1 Закону України «Про запобігання корупції»).

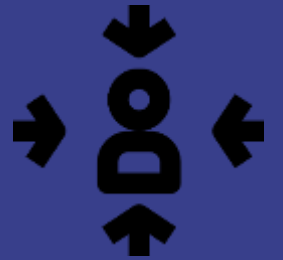
Правопорушення, пов'язане з корупцією - діяння, що не містить ознак корупції, але порушує встановлені Законом України «Про запобігання корупції» вимоги, заборони та обмеження, вчинене особою, зазначеною у частині першій статті 3 Закону України «Про запобігання корупції», за яке законом встановлено кримінальну, адміністративну, дисциплінарну та/або цивільно-правову відповідальність (частини 1 статті 1 Закону України «Про запобігання корупції»).

Інші порушення вимог Закону України «Про запобігання корупції»: недотримання вимог щодо прийняття антикорупційної програми, проведення спеціальної перевірки, забезпечення каналів для повідомлень тощо.

КАНАЛИ ДЛЯ ПОВІДОМЛЕНЬ:

Внутрішні канали повідомлення про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону України «Про запобігання корупції» - способи захищеного (у тому числі анонімного) повідомлення інформації викривачем керівнику або уповноваженому підрозділу (особі) органу, юридичної особи, у яких викривач працює, проходить службу чи навчання або на замовлення яких виконує роботу, а так само до органу вищого рівня, уповноважена особа якого здійснює контроль за дотриманням антикорупційного законодавства на підвідомчих підприємствах, в установах та організаціях (частини 1 статті 1 Закону України «Про запобігання корупції»).

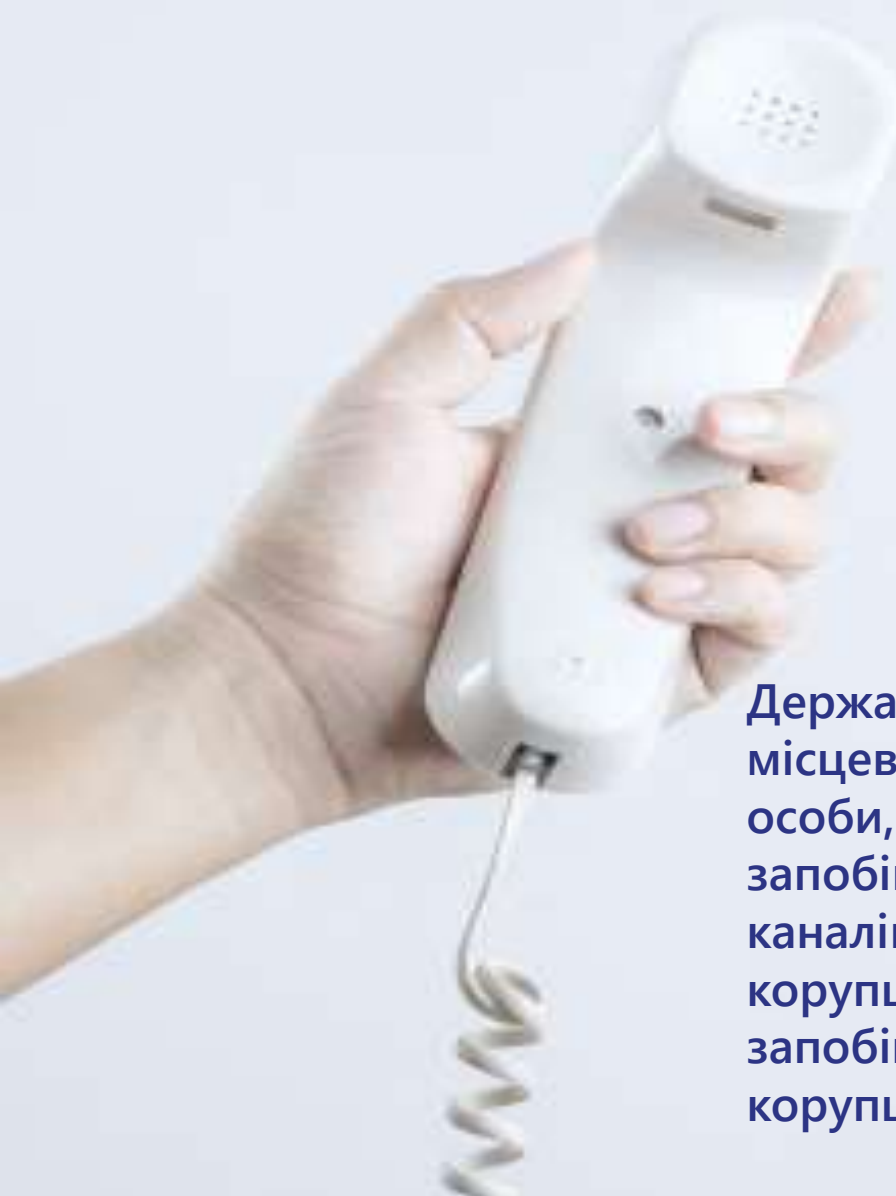

Зовнішні канали повідомлення про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону України «Про запобігання корупції» - шляхи повідомлення інформації викривачем через фізичних чи юридичних осіб, у тому числі через медіа, журналістів, громадські об'єднання, професійні спілки тощо (частини 1 статті 1 Закону України «Про запобігання корупції»).

Регулярні канали повідомлення про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень - способи захищеного (у тому числі анонімного) повідомлення інформації викривачем органам прокуратури, Національній поліції, Національному антикорупційному бюро України, Державному бюро розслідувань, Національному агентству з питань запобігання корупції. (частини 1 статті 1 Закону України «Про запобігання корупції»).

ЯКИМ ЧИНОМ ПОВІДОМИТИ В НКЕК?

засобами телефонного зв'язку за виділеною телефонною лінією за номером **(044) 202 00 23**

через відкритий для цілодобового доступу **Єдиний портал повідомлень викривачів**

Державні органи, органи влади Автономної Республіки Крим, органи місцевого самоврядування, юридичні особи публічного права та юридичні особи, зазначені в частині другій статті 62 цього Закону України «Про запобігання корупції», зобов'язані забезпечити функціонування внутрішніх каналів повідомлення про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону України «Про запобігання корупції» (частина 1 статті 53-1 Закону України «Про запобігання корупції»).

Національне агентство з питань запобігання корупції (НАЗК) з 6 вересня 2023 року запустило **ЄДИНИЙ ПОРТАЛ ПОВІДОМЛЕНЬ ВИКРИВАЧІВ**

Подання повідомлень (у тому числі анонімних) через внутрішні канали повідомлення про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону України «Про запобігання корупції» здійснюється через відкритий для цілодобового доступу Єдиний портал повідомлень викривачів та спеціальні телефонні лінії (частина 2 статті 53-1 Закону України «Про запобігання корупції»).

Єдиний портал повідомлень викривачів - це інформаційно-телекомунікаційна система, яка має комплексну систему захисту інформації з підтвердженою відповідністю згідно із Законом України «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах», що забезпечує обмін даними з викривачем за допомогою мережі Інтернет, збирання, зберігання, використання, захист, облік, пошук, узагальнення повідомлень викривачів, а також іншої інформації, в тому числі про статус викривачів, стан та результати розгляду повідомлень викривачів (частина 3 статті 53-1 Закону України «Про запобігання корупції»).

Єдиний портал повідомлень викривачів гарантує викривачам дотримання умов конфіденційності та анонімності, а також забезпечує доступ викривачів до інформації про стан та результати розгляду їх повідомлень і є офіційним внутрішнім джерелом інформації про осіб, які мають статус викривачів.

Спеціальний ресурс забезпечує анонімне надсилання повідомлень працівниками організацій про корупцію в їхніх структурах – інформація викривачів оперативно надсилається її керівникам або уповноваженим підрозділам (особам) з питань запобігання та виявлення корупції, а також до спеціально уповноваженого суб'єкта у сфері протидії корупції (НАЗК, НАБУ, Нацполіції, органів прокуратури).

- НКЕК до Єдиного порталу повідомлень викривачів підключено з 25.10.2023.
- Посилання на Портал викривачів можна легко знайти на сайті НАЗК, а також офіційному вебсайті НКЕК (<https://nkek.gov.ua/pro-nkek/zapobihannia-proiavam-koruptsii/povidomlennia-pro-koruptsiu>). У вікні для введення адреси браузера Ви можете ввести посилання <https://whistleblowers.nazk.gov.ua/#/>, після чого відкривається головна сторінка Порталу.
- Будь-яка особа, якій стала відома інформація про корупційне або пов'язане з корупцією правопорушення, може повідомити про це на Порталі. Законодавство не містить будь-яких обмежень з цього питання. Однак не кожен може набути статус викривача.

Ураховуючи попередній матеріал, особа вважається викривачем за сукупності таких умов:

- 1) повідомити про корупцію має фізична особа (громадянин України, іноземець, особа без громадянства), яка переконана, що її інформація є достовірною;**
- 2) наведена у повідомленні інформація повинна містити фактичні дані, що доводять можливе вчинення іншою особою корупційного або пов'язаного з корупцією правопорушення, які можна перевірити;**
- 3) ця інформація стала їй відома у зв'язку з її трудовою, професійною, господарською, громадською, науковою діяльністю, проходження нею служби чи навчання.**

У разі відсутності хоча б однієї з вищевказаних умов особа вважається заявником.

Права викривача виникають з моменту повідомлення інформації про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону України «Про запобігання корупції» (частина 1 статті 53-3 Закону України «Про запобігання корупції»).

Наявність статусу викривача може підтверджуватись документами про здійснення ним повідомлення.

ГАРАНТІЇ ЗАХИСТУ ВИКРИВАЧІВ

Викривачі, їх близькі особи перебувають під захистом держави (частина 1 статті 53 Закону України «Про запобігання корупції»).

За наявності загрози життю, житлу, здоров'ю та майну викривачів, їх близьких осіб у зв'язку із здійсненим повідомленням про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону України «Про запобігання корупції» правоохоронними органами до них можуть бути застосовані правові, організаційно-технічні та інші спрямовані на захист від протиправних посягань заходи, передбачені Законом України «Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві» (частина 2 статті 53 Закону України «Про запобігання корупції»).

Для захисту прав та представництва своїх інтересів викривач може користуватися всіма видами правничої допомоги, передбаченої Законом України «Про безоплатну правничу допомогу», або залучити адвоката самостійно. (частина 3 статті 53 Закону України «Про запобігання корупції»).

Викривач має право повідомляти про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону України «Про запобігання корупції» без зазначення відомостей про себе (анонімно) (частина 2 статті 53-3 Закону України «Про запобігання корупції»).

НАЦІОНАЛЬНА КОМІСІЯ,
ЩО ЗДІЙСНЮЄ ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ
У СФЕРАХ ЕЛЕКТРОННИХ КОМУНІКАЦІЙ,
РАДІОЧАСТОТНОГО СПЕКТРА
ТА НАДАННЯ ПОСЛУГ ПОШТОВОГО ЗВ'ЯЗКУ

ПРАВА ВИКРИВАЧІВ

Викривач має право:

- бути повідомленим про свої права та обов'язки, передбачені Законом України «Про запобігання корупції»;
- подавати докази на підтвердження своєї заяви;
- отримувати від уповноваженого органу, до якого він подав повідомлення, підтвердження його прийняття і реєстрації;
- давати пояснення, свідчення або відмовитися їх давати;
- на безоплатну правову допомогу у зв'язку із захистом прав викривача;
- на конфіденційність;
- повідомляти про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону України «Про запобігання корупції» без зазначення відомостей про себе (анонімно);
- у разі загрози життю і здоров'ю на забезпечення безпеки щодо себе та близьких осіб, майна та житла або на відмову від таких заходів;
- на відшкодування витрат у зв'язку із захистом прав викривачів, витрат на адвоката у зв'язку із захистом прав особи як викривача, витрат на судовий збір;
- на винагороду у визначених законом випадках;
- на отримання психологічної допомоги;
- на звільнення від юридичної відповідальності у визначених законом випадках;
- отримувати інформацію про стан та результати розгляду, перевірки та/або розслідування за фактом повідомлення ним інформації.

НАЦІОНАЛЬНА КОМІСІЯ,
ЩО ЗДІЙСНЮЄ ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ
У СФЕРАХ ЕЛЕКТРОННИХ КОМУНІКАЦІЙ,
РАДІОЧАСТОТНОГО СПЕКТРА
ТА НАДАННЯ ПОСЛУГ ПОШТОВОГО ЗВ'ЯЗКУ

ЗАХИСТ ТРУДОВИХ ПРАВ ВИКРИВАЧА

Викривачу, його близьким особам у зв'язку з повідомленням про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону України «Про запобігання корупції» не може бути:

відмовлено у прийнятті на роботу, їх не може бути звільнено чи примушено до звільнення

притягнуто до дисциплінарної відповідальності

піддано з боку керівника або роботодавця іншим негативним заходам впливу (переведення, атестація, зміна умов праці, відмова у призначенні на вищу посаду, зменшення заробітної плати тощо) або загрозі таких заходів впливу

(частина 1 статті 53-4 Закону України «Про запобігання корупції»)

ЗАХИСТ ТРУДОВИХ ПРАВ ВИКРИВАЧА

НАЗК може бути залучене як третя особа, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмета спору, на стороні позивача у справах щодо застосування керівником або роботодавцем чи створення ним загрози застосування негативних заходів впливу до позивача (звільнення, примушування до звільнення, притягнення до дисциплінарної відповідальності, переведення, атестація, зміна умов праці, відмова в призначенні на вищу посаду, скорочення заробітної плати тощо) у зв'язку з повідомленням ним або членом його сім'ї про порушення вимог Закону України «Про запобігання корупції» іншою особою (частина 3 статті 49 Кодексу адміністративного судочинства України, частина 2 статті 53 Цивільного процесуального кодексу України).

ЗАХИСТ ТРУДОВИХ ПРАВ ВИКРИВАЧА

Викривач, його близькі особи, звільнені з роботи у зв'язку з повідомленням про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону України «Про запобігання корупції», підлягають негайному поновленню на попередній роботі (посаді), а також їм виплачується середній заробіток за час вимушеного прогулу, але не більш як за один рік. Якщо заява про поновлення викривача, його близької особи на роботі (посаді) розглядається більше одного року не з їхньої вини, їм виплачується середній заробіток за весь час вимушеного прогулу (частина 5 статті 53-4 Закону України «Про запобігання корупції»).

У разі наявності підстав для поновлення на роботі працівника, звільненого у зв'язку із здійсненням ним, його близькою особою повідомленням про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону України «Про запобігання корупції», та за його відмови від такого поновлення йому виплачується грошова компенсація у розмірі шестимісячного середнього заробітку, а в разі неможливості поновлення - у розмірі дворічного середнього заробітку (частина 7 статті 53-4 Закону України «Про запобігання корупції»).

ХТО ОТРИМУЄ ВИНАГОРОДУ?

Право на винагороду має викривач, який повідомив про корупційний злочин, грошовий розмір предмета якого або завдані державі збитки від якого у п'ять тисяч і більше разів перевищують розмір прожиткового мінімуму для працездатних осіб, установленого законом на час вчинення злочину (частина 1 статті 53-7 Закону України «Про запобігання корупції»).

Розмір винагороди становить 10 відсотків від грошового розміру предмета корупційного злочину або розміру завданих державі збитків від злочину після ухвалення обвинувального вироку суду. Розмір винагороди не може перевищувати трьох тисяч мінімальних заробітних плат, установлених на час вчинення злочину ((частина 2 статті 53-7 Закону України «Про запобігання корупції»).

Суд встановлює конкретний розмір винагороди, що підлягає виплаті, з урахуванням критеріїв персональності та важливості інформації (стаття 130-1 Кримінального процесуального кодексу України).

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!

У разі виникнення запитань просимо всіх бажаючих звертатися на електронну пошту за адресами a.dolhii@nkrzi.gov.ua або v.tarasiuk@nkrzi.gov.ua

Додаткові матеріали з відповідної тематики:

- підрубрика «Інформація для викривачів» на вебсайті НКЕК (<https://nkek.gov.ua/pro-nkek/zapobihannia-proiavam-koruptsii/informatsiia-dlia-vykrivachiv>);
- Порядок прийняття та розгляду повідомлень про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону України «Про запобігання корупції» (https://nkek.gov.ua/static-objects/nkek/sites/1/Documents/Zapobiggnia_korupcii/NPA/85-nakaz-pkr-18-03-2024.pdf);
- Положення щодо впровадження в НКЕК механізмів заохочення викривачів та формування культури повідомлення про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону України «Про запобігання корупції» (https://nkek.gov.ua/static-objects/nkek/sites/1/Documents/Zapobiggnia_korupcii/NPA/2-nakaz-vykrivachi-18-03-2024.pdf).